

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/dla-mediow/komunikaty/184785,TEKSTAUDIO-42-rocznica-zamachu-na-zycie-Jana-Pawla-II.html>
20.04.2024, 17:26

[TEKST+AUDIO] 42. rocznica zamachu na życie Jana Pawła II

Data publikacji 12.05.2023

13 maja 1981 r. na placu św. Piotra w Rzymie doszło do zamachu na życie Jana Pawła II, do którego strzelał Turek Mehmet Ali Agca. Cały świat trwał na modlitewnym czuwaniu w intencji powrotu do zdrowia Jana Pawła II. Przeprowadzone przez IPN śledztwo w latach 2006-2014 potwierdziło, że w zamach były zaangażowane nie tylko tajne służby Bułgarii, ale i również innych państw komunistycznych.

13 maja 1981 r., kilkanaście minut po godz. 17., papież Jan Paweł II, podczas przemieszczania się w otwartym samochodzie, wśród tłumów wiernych, czekających na audiencję generalną na placu św. Piotra w Rzymie, został, w czasie próby zamachu na jego życie, zraniony w rękę i brzuch przez 23-letniego Turka, Mehmeda Ali Agcę.

Chwila po zamachu. Ranny papież Jan Paweł II, podtrzymywany przez ks. Stanisława Dziwisza.

Walka o życie papieża

Oprócz Jana Pawła II w zamachu ucierpiały również dwie turystki, znajdujące się w tym czasie na placu: Ann Odre i Rose Hall. Zamachowiec został ujęty przy pomocy włoskiej zakonnicy Letizii Giudici i włoskich Carabinieri. Ojciec Święty, ranny w rękę i brzuch, został przewieziony do polikliniki Gemelli, gdzie przeszedł wielogodzinną operację. W jej wyniku stwierdzono, że kule nie naruszyły żadnego z ważnych narządów, jednak jedna z nich o milimetry minęła aortę.

Cały świat trwał na modlitewnym czuwaniu w intencji powrotu do zdrowia Jana Pawła II. Również w Polsce organizowano msze, często polowe, podczas których odmawiano modlitwy nie tylko w intencji papieża, ale również za konającego na chorobę nowotworową prymasa Stefana Wyszyńskiego. **W Lublinie zorganizowano manifestacyjny przejazd taksówek, udekorowanych we flagi papieskie i zdjęcia Jana Pawła II.** W wielu miastach ludzie spontanicznie wyszli na ulice. W Krakowie odwołano planowane Juwenalia.

17 maja 1981 r. zorganizowano tzw. „Biały Marsz”, nazwany tak od kolorów mundurów służby porządkowej w czasie pierwszej pielgrzymki Jana Pawła II do Polski w 1979 r. Niemal pół miliona ludzi przeszło z Błóż w Krakowie na Rynek Główny, gdzie metropolita krakowski kardynał Franciszek Macharski, przed bazyliką mariacką, odprawił mszę świętą, po której nadano przemówienie Jana Pawła II, wygłoszone ze szpitala Gemelli, transmitowane przez Radio Watykańskie.

Jan Paweł II przebywał w poliklinice do 3 czerwca 1981 r., niestety pojawiły się powikłania i 20 czerwca trafił ponownie do szpitala, gdzie został powtórnie poddany operacji. Ostatecznie opuścił klinikę dopiero 14 sierpnia 1981 r.

Zamachowiec i papież

Zamachowiec, Mehmed Ali Agca, który należał do skrajnie nacjonalistycznej, tureckiej organizacji Szarych Wilków, został osądzony i skazany na dożywocie 22 lipca 1981 r. Niestety śledztwo było prowadzone bez większego zaangażowania ze strony włoskiej, ograniczono się tylko do prób ustalenia bezpośrednich mocodawców. Zeznania Agcy okazały się sprzeczne, przez co mało wiarygodne. W czasie śledztwa pojawił się tzw. „wątek bułgarski”. O organizację zamachu oskarżono trzech Bułgarów, w tym dwóch dyplomatów, którzy opuścili już w tym czasie Włochy. Wszyscy z braku bezpośrednich dowodów zostali uniewinnieni.

Jan Paweł II spotkał się z zamachowcem w więzieniu 27 grudnia 1983 r. i wybaczył mu. W 1999 r. zaapelował o jego ułaskawienie. Rok później prezydent Włoch ułaskawił Agcę, który został ekstradowany do Turcji, gdzie odsiedział 10 lat w więzieniu za zabójstwo tureckiego dziennikarza w 1979 r.

Działania Instytutu Pamięci Narodowej

W 2006 r. IPN wszczął śledztwo, które w 2014 r. zostało umorzone. Ustalenia tego śledztwa potwierdziły zaangażowanie bułgarskiego wywiadu w organizację zamachu oraz działania NRD-owskiej STASI jako współodpowiedzialnej za dezinformację w tym zakresie. **Istnieją również przesłanki świadczące o tym, że inspiracja do zamachu i prób tuszowania jego sprawców znajdowała się wśród mocodawców w ZSRS.**

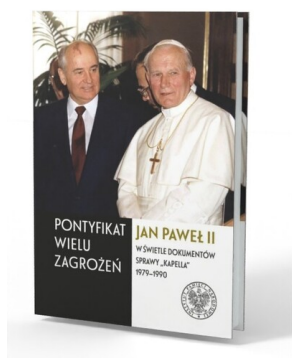
***

15 maja 2020 r. miała miejsce premiera portalu, zawierającego dokumenty i zdjęcia z

pierwszych trzech pielgrzymek Jana Pawła II do Ojczyzny. Projekt został przygotowany przez Archiwum IPN we współpracy z Biurem Prezesa i Komunikacji Społecznej IPN. Premiera portalu związana była z obchodami 100. rocznicy urodzin Karola Wojtyły, późniejszego papieża Jana Pawła II. **W Archiwum IPN są przechowywane setki dokumentów związanych z wizytami Jana Pawła II w Polsce.** Każda z nich była starannie przygotowywana zarówno przez władze kościelne, jak i państwowe. Na portalach poświęconych papieskim pielgrzymkom do Ojczyzny prezentujemy dokumenty z przygotowania wizyt nie tylko od strony logistycznej, lecz także operacyjnej. W okresie zniewolenia Polski komuniści w ramach przygotowań zabezpieczali operacyjnie środowiska przejawiające dążenia wolnościowe. **Do walki z „negatywnym wpływem papieża” Służba Bezpieczeństwa zaangażowała wszystkie dostępne środki.** Obok materiałów będących efektem pracy operacyjnej SB znajdują Państwo na naszym portalu dokumenty przekazane do Archiwum IPN przez uczestników tamtych spotkań, takie jak: wejściówki na sektory, okolicznościowe znaczki, kartki, broszury, transparenty czy zapinki. Znajdą tam Państwo kopie artykułów prasowych ukazujących się w prasie polonijnej w czasie wizyty Jana Pawła II w Ojczyźnie. Link do portalu: <https://pielgrzymki.ipn.gov.pl/pie>

W 2020 r. IPN wydał książkę pt. „Pontyfikat wielu zagrożeń. Jan Paweł II w świetle dokumentów sprawy Kapella 1979-1990”. Niniejsza publikacja to unikatowy zbiór dokumentów jednej z operacji sowieckiego wywiadu, prowadzonej pod nadzorem Moskwy przez I Wydział KGB Litewskiej Socjalistycznej Republiki Sowieckiej. Stanowi interesujący przyczynek do zbadania relacji między ZSRS a Stolicą Apostolską i ważne źródło informacji, dotyczących wiedzy i wyobrażeń KGB na temat poczynań Jana Pawła II. [Książkę można nabyć w naszych księgarniach stacjonarnie lub online.](#)

W 2020 r. IPN wydał książkę pt. „Pisarz, który został papieżem. Twórczość Karola Wojtyły – Jana Pawła II” autora: Krzysztof Dybciak. Monografia twórczości literackiej Karola Wojtyły – Jana Pawła II adresowana nie tylko do badaczy, lecz przede wszystkim do czytelników zainteresowanych osobą i dziedzictwem papieża Polaka. [Książkę można nabyć w naszych księgarniach stacjonarnie lub online.](#)

W 2019 r. nakładem wyd. IPN ukazała się książka pt. „Operacja Zorza. Wizyta papieża Jana Pawła II w Katowicach w 1983 roku w dokumentach Służby Bezpieczeństwa. Seria: Dokumenty” pod red. Anny Badura, Grzegorza Kołka, Tomasza Marszałka, Agnieszki Przewłoki. Publikacja zawiera 120 dokumentów zamieszczonych w pięciu częściach. Obrazują one w chronologicznym ciągu przygotowania i przebieg wizyty. Dokumenty do publikacji wybrano ze sprawy obiektowej o kryptonimie "Zorza" oraz z materiałów administracyjnych Wydz. WSK KWMO Katowice. Znalazły się wśród nich przede wszystkim materiały operacyjne SB (zarządzenia, meldunki, doniesienia, plany, informacje o nastrojach społecznych), a także materiały ilustrujące działania kurii katowickiej

(korespondencja, umowy z władzami administracyjnymi w Katowicach regulujące organizację wizyty). Dokumenty zostały opatrzone przypisami tekstowymi i rzeczowymi. [Książkę można nabyć w naszych księgarniach stacjonarnie lub online.](#)

Wiele materiałów, poświęconych Janowi Pawłowi II, jest dostępnych w portalu IPN przystanekhistoria.pl, na innych stronach Instytutu Pamięci Narodowej:

- Andrzej Grajewski, [Solidarny. Jan Paweł II wobec Solidarności w latach 1980-1981](#)
- Filip Musiał, [Dziedzictwo, któremu na imię Polska](#)
- Justyna Błazejowska, [Spotkanie korowców z kardynałem Wojtyłą](#)
- Anna Płońska, [„Papież jest Polakiem, ale Bóg jest Brazylijczykiem” – pierwsza pielgrzymka Jana Pawła II do Brazylii](#)
- Andrzej Grajewski, [Dziedzictwo wielkiego pontyfikat](#)

Na naszym kanale IPNtvPL znajdziecie rozmowy i debaty poświęcone Janowi Pawłowi II i zamachowi na jego życie:

PLIKI DO POBRANIA

[dr Paweł Błażewicz o zamachu na JPII \(wav, 88.35 MB\) 11.05.2023 09:00](#)
[dr Paweł Błażewicz o zamachu na JPII \(mp3, 4.91 MB\) 11.05.2023 09:00](#)